

Biblioteka
UMK
Toruń

029229/
1970

SPRAWOZDANIE

z czynności

Towarzystwa Naukowego w Toruniu

w roku 1970



Toruń 1971

029229



UMK zam. 89 - nakł. 400 - D-16/159 27 1 71

D. 1550/4

S P R A W O Z D A N I E

Z osymności Towarzystwa Naukowego w Toruniu w roku 1970

Towarzystwo Naukowe w Toruniu liczyło w końcu roku sprawozdawczego 379 członków, w tym 170 członków-wydziałów, a 209 członków zwyczajnych, - 2 członków zmarło. W stosunku do ubiegłego roku ogólna liczba członków zwiększyła się o 7, a liczba członków wydziału o 14.

Z a r z ą d T o w a r z y s t w a, wybrany przez Walne Zgromadzenie TNZ na okres 3 lat 19 lutego 1969 r., pracował w składzie: Konrad Górski prezes, Antoni Swinarski - wiceprezes, Marian Biskup - sekretarz generalny, Stefan Dembiński - skarbnik, Artur Hutnikiewicz - redaktor naczelny, Rajmund Galon, Stanisław Salmonowicz i Jan Szupryczyński - członkowie, oraz Karol Góraci, Tadeusz Cześowski, Alina Ulińska i Jan Krajewski - przewodniczący wydziałów.

Zarząd odbył w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia, podejmując 27 uchwał. Przy Zarządzie czynne były 4 stałe komisje, 2 komitety redakcyjne i redakcja naczelna wydawnictw TNZ.

K o m i s j a d o S p r a w Z l e c o n y c h P r a c N a u - k o w y c h, pracowała w składzie: Karol Góraci, Wojciech Hejnosz, Zofia Abranowiczówna, Barbara Jósefowiczowa, Stanisław Balcerszyk, Halina Basińska, Zbigniew Jaśkiewicz i Janusz Symonides. Opiniowała ona pod względem celowości i zgodności z zarządzeniem sekretarza naukowego PAN wszystkie umowy-zlecenia na wykonanie prac naukowych w zakresie akcji wydawniczej, akcji popularyzacji wiedzy i badań naukowych.

K o m i s j a d o S p r a w Z l e c o n y c h P r a c N i e - n a u k o w y c h, w składzie: Krystyna Porębska, Amalia Rosińska i Irena Woszczyk, opiniowała umowy-zlecenia na wykonanie prac, nie mających charakteru naukowego.

K o m i s j a U p o w s z e c h n i a n i a N a u k i, pracowała w składzie: Władysław Niewiarowski - przewodniczący i Sławomir Kalemba - sekretarz i główny organizator Studiów Regionalnych. Komisja ta prowadziła akcję popularyzacji wiedzy o terenie, szczególnie przez organizowanie tzw. "Studium Wiedzy o Regionie". Studium takie zorganizowano dotąd w 6 powiatach / w Chełmie 2 cykle/, a od października

1970 r. wykłady w ramach takiego studium odbywają się w 7-mym powiecie - /w Świeciu n/W/.

Komisia Kopernikańska, pracowała w nie zmienio - nym składzie: Wilhelmina Iwanowska - przewodnicząca, Bronisław Nadolski sekretarz. Także nie zmienił się skład powołanych przy Komisji grup operacyjnych: historii, bibliografii, muzealnictwa, wydawnictw i astronomii, które realizowały planowo nakreślone im zadania. Komisja odbyła - 1 zebranie / w dniu 6.VI.1970 r./, na którym omawiano sprawy związane z wydawnictwami kopernikańskimi, sprawę wyjazdów członków Komisji za granicę celem uzupełnienia materiałów dot. Kopernika, sprawę muzeum epoki Kopernika i inne sprawy dotyczące przygotowań do uroczystości koperni - kańskich. - W roku sprawozdawczym wyszły 2 dalsze prace w ramach "Bi - blioteczki Kopernikańskiej". Poza tym ukazały się 2 prace członków Ko - misji, związane z życiem i działalnością Mikołaja Kopernika poza publi - kacjami Towarzystwa, a mianowicie: prof. Karola Górskiego "Idee polity - czne Łukasza Watzenrodego" w języku francuskim/wydana w Louvain - Belgia/ oraz prof. M. Biskupa "Mikołaja Kopernika Lokacje łańców opuszczonych" /wydana w Olsztynie/. W roku 1970 zrealizowane zostały 2 wyjazdy członków Komisji zagranicę, o co od dawna robiono starania i które były bardzo owo - cne dla postępu prac historycznych związanych z życiem Kopernika. Prof. Marian Biskup był w Getyndze /NRD/, gdzie zdobył cenne materiały doty - czące działalności publicznej Mikołaja Kopernika, a prof. Karol Górski przebywał przez dłuższy czas we Włoszech, głównie w Rzymie, co pozwo - liło mu na zebranie ważnych materiałów archiwalnych dotyczących działa - lności Łukasza Watzenrodego. Ponadto - mgr Leonard Jarzębowski przebywał w Szwecji w związku z przygotowaniem publikacji "Biblioteka Mikołaja Ko - pernika" która ukaże się w roku 1971 w ramach t.zw. "Biblioteczki Koper - nikańskiej" TNT. Także zbiory kopernikańskie w postaci starodruków, fo - tografii, fotokopii dokumentów i wizerunków w roku 1970 znacznie się wz - bogaciły.

Komitet Redakcyjny "SPRAWOZDAŃ TNT" pracował nadal w składzie: Bożena Osmólska-Piskorska - przewodnicząca, Bronisław Włoda - rski i Ludmiła Roszkówna - członkowie. W okresie sprawozdawczym wyszło drukiem "Sprawozdanie nr 22" /za rok 1968/ oraz przygotowano do druku "Sprawozdanie nr 23" /za rok 1969/. Komitet odbył 1 posiedzenie, na któ - rym zreferowano stan przygotowania do edycji "Sprawozdania nr 23" za rok 1969/, dalej podjęto decyzję co do rozprowadzania odpowiednio zmienionej

instrukcji dot. opracowania materiałów informacyjno-bibliograficznych dla tych "Sprawozdań", oraz przyjęto do wiadomości rezygnację mgr J.Z. Maciejewskiego z pełnienia obowiązków sekretarza Komitetu Redakcyjnego "Sprawozdań". Obowiązki te postanowiono powierzyć mgr Bożenie Sołtys, asystentowi redakcyjnemu TNT.

Komitet Redakcyjny Prac Popularno - naukowych pracował w składzie: Andrzej Tomczak - przewodniczącym, Franciszek Pepłowski, Wanda Zabłocka i Janusz Gilas - członkowie. Komitet odbył 3 posiedzenia, na których przedmiotem obrad były głównie sprawy związane z dalszym realizowaniem pozycji objętych zestawem - "Biblioteczki Kopernikańskiej" TNT. W roku sprawozdawczym wydano drukiem w ramach tej "Biblioteczki" 2 prace, a mianowicie:

1. Waldemar Voisė - "Mikołaj Kopernik - historia jednego odkrycia"
2. Stefan Cackowski - "Mikołaj Kopernik jako ekonomista".

Do druku na rok 1971 przygotowano:

1. Marian Biakup - "Działalność publiczna Mikołaja Kopernika"
2. Leonard Jarzębowski - "Biblioteka Mikołaja Kopernika"
3. Jerzy Dobrzycki - "Astronomia przedkopernikowska"
4. Stanisław Rospond - "Mikołaj Kopernik - nazwisko - imię i pochodzenie"

Do zestawu "Biblioteczki Kopernikańskiej" przyjęto dalszą pracę:

Alojzego Tujakowskiego - "Mikołaja Kopernika "De Revolutionibus" od wydania pierwszego po czasy dzisiejsze".

Poza tym ustalono pozycje popularnonaukowe dla planu wydawniczego na rok 1972.

Redakcja Naczelna w składzie: Artur Hutnikiewicz - redaktor naczelny oraz Jerzy Wojtowicz, Leonid Żytkowicz, Bronisław Nadolski, Halina Turska, Zenon Czerwiński, Edmund Strzelczyk, Wiesław Daszkiewicz i Wacław Szyszkowski - członkowie, odbyła w roku sprawozdawczym 1 posiedzenie. Po przeanalizowaniu trudności finansowych Towarzystwa - powstałych wskutek drukowania w ostatnich latach pozycji nie tylko planu "A", ale i "B" - postanowiono dostosować plan wydawniczy na rok 1970, do którego było trzeba włączyć liczne poślizgi z ro-

ku 1969, do możliwości finansowych Towarzystwa. Ustalono, że w ramach tego planu realizowane mogą być w roku 1970 tylko prace daleko posunięte w produkcji, prace zlecone przez PAM i pozycje w ramach "Biblioteczki Kopernikańskiej". Pozostałe pozycje z tego planu przesunięto na rok 1971, a niektóre pozycje z pierwotnego planu na rok 1971 /plan "B"/ do planu na rok 1972. - Ponadto postulowano konieczność skracania prac doktorskich przekazywanych do druku i nieprzyjmowania prac słabych. - Nad całością - akcji wydawniczej czuwał - nie oszczędzając czasu i pracy - redaktor naczelny Artur Hutnikiewicz przy ofiarnej współpracy kierownika redakcji mgr Amalii Rosińskiej. - W roku sprawozdawczym wydano łącznie 24 pozycje o łącznej objętości 247,75 arkuszy, a opracowano do druku na rok następny 20 pozycji o objętości 195 arkuszy.

Komisia Rewizyjna w składzie: Wojciech Hejnosz - przewodniczący, Leonid Żytkowicz i Wacław Szyszkowski - członkowie, - odbyła jedno posiedzenie, rozpatrując bilans za rok 1969 oraz kontrolując całokształt gospodarki finansowej i materiałowej Towarzystwa. Protokół z wyników kontroli wraz z uwagami przedłożyła Komisja Rewizyjna Do rocznemu Walnemu Zgromadzeniu TNT 19.II.1970 r.

Wydział I - Nauk Historycznych liczył przy końcu roku sprawozdawczego 42 członków, w tym 28 miejscowych i 14 zamiejscowych. Przewodniczącym Wydziału był Karol Górski a sekretarzem Andrzej Tomczak. Wydział odbył 4 posiedzenia naukowe, na których zreferowano następujące prace wzgl. wygłoszono referaty:

- 12.I.1970 r. - Kazimierz Jasiński - referat pt. "Stanisław Kujot - historyk i organizator Towarzystwa Naukowego w Toruniu"
- 2.III.1970 r. - Stanisław Mrozek - pracę własną pt. "Rozdawnictwa prywatne w Italii"
- 16.XI.1970 r. - Kazimierz Żurowski - pracę Jadwigi Chudziakowej pt. - "Kultura Łużycka na terenie międzyrzecza Wisły, Drwęcy i Ossy"
- Marian Biskup - pracę własną "Akta Stanów Prus Król't.V.
- 7.XII.1970 r. - Irene Janosz-Biskupowa - pracę własną pt. "Archiwum Ziemi Pruskiej"

Poza tym zorganizował Wydział 2 posiedzenia, na których wygłoszili referaty dr Ivan Klawacek z Pragi i prof. Jęzzy Topolski z Poznania. Posiedzenia administracyjne odbył Wydział 4, na których rozpatrzone druk

prac Stanisława Mrozka, B. Pleśniarskiego i A. Boguckiego, przyjęte do druku pracę J. Chudziakowej i I. Janosz-Biskupowej, wyznaczono recenzentów dla tych prac oraz dokonano przesunięcia 1 członka miejscowego Wydziału do kategorii członków zamiejscowych. Przy Wydziale czynne były 1 komisja i 3 komitety redakcyjne.

Komisja Historyczna liczyła przy końcu roku sprawozdawczego 22 członków i 33 współpracowników. Przewodniczącym - był Kazimierz Jasiński, zastępcą przewodniczącego Helena Piskorska, a sekretarzem Zofia Kędzierska. Komisja odbyła 3 posiedzenia naukowe, na których:

- 21.I.1970 r. - Stanisław Mrozek wygłosił referat pt. "Pieniądz w Digestach justyniańskich"
- 19.III.1970 r. - Zenon Nowak wygłosił referat pt. "Walka Polski o Pomorze i Danii o Szlezwik w I poł. XV wieku na przykładzie porównawczej"
- 12.VI.1970 r. - Marian Biskup referował sprawę przygotowania II tomu Monografii Ziemi Chełmińskiej. /Konspekt/

Członkowie Komisji ponadto współpracowali z toruńskimi oddziałami PTH i PTFilol.

Komitet Redakcyjny ROCZNIKÓW pracował w składzie: Jerzy Wojtowicz - przewodniczący, Maria Jaczynowska i Zbigniew Zdrójkowski - członkowie. Komitet odbył 1 posiedzenie, na którym rozpatrzone zalecone przez Zarząd TNT zmniejszenie pozycji w planach wydawniczych na lata 1970 i 1971 i powzięto odpowiednie decyzje. W roku sprawozdawczym wydano w serii ROCZNIKÓW drukiem:

1. Marian Gumowski - "Herbarz patrycjatu toruńskiego"
2. Maksymilian Grzegorz - "Analiza dyplomatyczno-sfragistyczna dokumentów II pokoju toruńskiego"
3. Roman Dąbrowski - "Przemysł spożywczy w województwie pomorskim w latach 1920 - 1939".
4. Do planu na rok 1971 przygotowano 2 prace:
 1. Józef Bużawa - "Walki społeczno-ustrojowe w Toruniu w I połowie XVI wieku".
 2. Bronisław Włodarski - "Polityczne plany Konrada Mazowieckiego"

K o m i t e t R e d a k c y j n y F O N T E S pracował w składzie Leonid Żytkowicz - przewodniczący, Karol Górski, Wojciech Hejnosz i Stefan Cackowski - członkowie. W roku sprawozdawczym wydano 1 pracę: Antoni Czacharowski - "Księga żołądu Związku Pruskiego z okresu wojny 13-letniej". Przyjęto do druku w serii tej wydawnictwo źródłowe Wojciecha Hejnosza "Źródła do dziejów ekonomii malborskiej" t.V /ukaze się w roku 1971/ oraz Karoli Ciesielskiej "Księga ławnicza Nowego Miasta Torunia /1387 - 1450/" - ukaze się w roku 1972.

K o m i t e t R e d a k c y j n y Z A P I S E K H I S T O R Y C Z N Y C H pracował w składzie: Marian Biskup - przewodniczący oraz Kazimierz Jasiński, Witold Łukaszewicz, Donald Steyer i Leonid Żytkowicz - członkowie. a Hanna Nowak-Tomaszewska - sekretarz. Komitet odbył w roku sprawozdawczym 3 posiedzenia, na których przeprowadzono dyskusję nad treścią tomu XXXVI zeszyty 1,2, i 3 ZAPISEK i zatwierdzono zeszyty te do druku. - W serii tej wydano w roku sprawozdawczym tom XXXV, zeszyty 1,2 i 3-4 /wydane łącznie na skutek trudności finansowych/ a przygotowano do druku t. XXXVI - zeszyt 1,2,3 i 4.

W y d z i a ł I I - F i l o l o g i c z n o - F i l o z o f i - c z n y liczył 30 członków, w tym 18 miejscowych i 12 zamiejscowych. Przewodniczącym wydziału był Tadeusz Czeżowski, zastępcą przewodniczącego Konrad Górski a sekretarzem Artur Hutnikiewicz. Wydział odbył 1 posiedzenie:

13.I.1970 r., na którym Maria Szupryczyńska wygłosiła referat pt. "Systematyczna klasyfikacja czasowników".

Poza tym odbył wydział 1 posiedzenie administracyjne, na którym wybrano 1 kandydata na członka wydziału, przesunięto 1 członka miejscowego do kategorii członków zamiejscowych oraz 1 współpracownika do Komisji Filozoficznej. - Przy Wydziale działały 4 komisje i 1 komitet redakcyjny.

K o m i s j a F i l o l o g i c z n a liczyła 16 członków i 25 - współpracowników. Przewodniczącym był Bronisław Nadolski a sekretarzem Bożena Osmólska-Piskorska. - Komisja odbyła 5 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono następujące referaty:

19.I.1970 r. - Mirosław Kasjan - pt. "Dumy ukraińskie"

- 5.V.1970 r. - Teresa Friedelówna - pt. "Kanon" w Ewangeliarzu Ławryszewskim"
- Leszek Moszyński - pt. "Próba ustalenia miejsca używania ~~teżw.~~ Kodeksu Zografskiego"
- 26.V.1970 r. - Aleksandra Krupianka pt. "Ideowa wymowa "Sofiówki" Stanisława Trembeckiego"
- Edmund Oberlan - pt. "Zdania porównawcze z "jakby" w języku polskim"
- 11.XI.1970 r. - Bronisław Nadolski - pt. "Apoftegmaty Bieniasza Budnego, ich źródła i kunszt przekładu"
- Zofia Mocaraska - pt. "Zagadnienia powieści w wypo - wiedziach literackich T.J. Chocińskiego"
- 9.XII.1970 r. - Leszek Moszyński - pt. "Miejsce partykuły ne w zda - niu staro-cerkiewno-słowiańskim"
- Maria Nowak - pt. "O pewnym typie okolicznika we współczesnym języku polskim".

Poza tym odbyła Komisja 1 posiedzenie administracyjne, na którym ustalono program zebrań naukowych i terminarz na 1-sze półrocze 1971 r.

Komisja Filozoficzna liczyła 12 członków i 8 współpracowników. Przewodniczącym był Leon Gumański, zastępcą przewodniczącego Tadeusz Witwicki /do VI 1970 r./ a sekretarzem Henryk Moese. Komisja odbyła 3 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 21.I.1970 r. - Tadeusz Czeżowski - "Akcjologiczne i deontyczne normy moralne"
- 18.VI.1970 r. - Bogusław Wolniewicz - "Lenin i pozytywizm"
- 8.XII.1970 r. - Tadeusz Czeżowski - "Roman Ingarden - życie i dzieła"

Komisja odbyła ponadto 1 posiedzenie administracyjne, na którym ustalono plan pracy na rok 1971, w szczególności plan akcji odczytowej - oraz - w związku z śmiercią wiceprzewodniczącego Komisji Tadeusza Witwickiego - postanowiono wystąpić do Zarządu II Wydziału z wnioskiem o dokooptowanie innej osoby.

Komisja Historii Sztuki liczyła 9 członków i 22 współpracowników. Pracowała w składzie: Jadwiga Puciata-Pawłowska - przewodnicząca, Zygmunt Kruszelnicki - zastępca przewodniczącego i Józef Poklewski - sekretarz. Komisja odbyła 3 posiedzenia, na których wygłoszono następujące referaty:

- 27.IV.1970 r. - Maria Żurowska - "Zagadnienia stylu i ikonografii organów w Kamieniu Pomorskim"
- 10.X.1970 r. - Marian Gumowski - "Miniatury Ewangeliarza Kraszwickiego"
- 3.XI.1970 r. - Jadwiga Puciata-Pawłowska - "Problematyka "Dziennika" Józefa Mehoffera"

Komisja Bibliografii i Biblioteko-
znawstwa liczyła 6 członków i 31 współpracowników. Przewodniczącym był Stefan Burhardt, zastępcą przewodniczącego Henryk Baranowski a sekretarzem Leopold Rozental. - Komisja odbyła 2 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 30.XI.1970 r. - Henryk Baranowski - "Bibliografia Torunia - Z problematyki warsztatu"
- 11.XII.1970 r. - Barbara Serczykova - "Toruńskie biblioteki prywatne w XVI - pocz. XVII w."

Komitet Redakcyjny PRAC WYDZIAŁU FILOLOGICZNO -
FILOZOFICZNEGO pracował w składzie: Halina Turska - przewodnicząca, Zofia Abramowiczówna, Tadeusz Czeżowski i Bronisław Nadolski - członkowie. W serii Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego wydano w roku sprawozdawczym 2 prace:

1. Edmund Kotarski - "Publicystyka Jana Dymitra Solikowskiego"
2. Jadwiga Puciata-Pawłowska - "Józef Mehoffer i Stanisław Wyspiański"

Wydział III - Matematyczne - Przyrodnicze liczył w roku sprawozdawczym 81 członków, w tym miejscowych 56 a zamiejscowych 25. Prezydium Wydziału pracowało w następującym składzie: Alina Ulińska - przewodnicząca, Józef Czepek - zastępca przewodniczącego i Władysław Niewiarowski - sekretarz. Wydział odbył 4 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

- 30.I.1970 r. - /wspólnie z Polakim Tow. Fizjologicznym - Oddz. Foruń/
Zofia Bargiel - "Analiza niektórych mechanizmów nerwowych
neurohormonalnych"
- 3.XI.1970 r. - /wspólnie z Tow. Zoologicznym - Oddz. w Toruniu/
Stefan Nitecki - "Rozmiary komórek niektórych narządów u
wybranych gatunków Passeriformes"
- 5.XII.1970 r. - Jerzy Plebański - Warszawa - "Miejsce teorii względności
w fizyce współczesnej"
- Kazimierz Urbaniak - Wrocław - "Matematyka zdarzeń przy-
padkowych/w aspekcie zastosowania do fizyki/"
- 7.XII.1970 r. - Prof. H.G.van Kampen - Holandia - "Relativistic heat -
transfer"
- Prof. P.A.G. Pirani - Anglia - "Mechanics on tangent
bundles"

Poza tym odbył Wydział 2 posiedzenia administracyjne /2.III. i 1.XII.70r./,
na których opracowano odpowiedź na ankietę Rady Towarzystw Naukowych PAN,
przyjęte prace do planu wydawniczego na rok 1972, dokonano wyboru kandy-
datów na nowych członków miejscowych III Wydziału oraz przeprowadzone dy-
skusję nad stanem przygotowań Księgi Pamiątkowej TNT.

Komisja Astronomiczna liczyła 4 członków i 11
współpracowników. Przewodniczącym była Wilhelmina Iwanowska, zastępcą -
przewodniczącą Stanisław Gąska, a sekretarzem Cecylia Iwaniszewska. -
Komisja odbyła 9 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono i przedysku-
towano następujące referaty:

- 2.III.1970 r. - St. Gąska - "Aparat matematyczny Mikołaja Kopernika"
23.III.1970 r. - J. Sikorski - "Teoria promieniowania termicznego" cz. I
13.IV.1970 r. - J. Krełowski - "Teoria promieniowania termicznego" cz. II
27.IV.1970 r. - K. Wierciach - "Statystyczne wyznaczenia orbit radio -
meteorów"
- A. Kaczor - "Punkty osobliwe trajektorii orbit plane -
tarnych"
4.V.1970 r. - R. Rylanda - "Obserwacje Słońca na 327 MHz"
- B. Wikierski - "Cyfrowy konwerter czasu średniego na -
gwiazdowy"
19.X.1970 r. - R. Głębocki - "Mikroturbulencja w gwiazdach G,K"

- 9.XI.1970 r. - W. Wegner - "Widmowe badania ekstynkcji atmosferycznej w Piwnicach"
- 16.XI.1970 r. - St. Gaska, L. Adamiak, K. Wierciach - "Statystyczne badanie orbit meteorów" cz. II
- St. Gaska - "Związek meteorów z makrymi planetami"
 - W. Iwanowska - "Statystyczne indeksy populacji gwiazd dm"
 - W. Iwanowska - "Statystyczne indeksy populacji białych karłów"
- 30.XI.1970 r. - A. Przybylski /Australia/ - "Analiza widma gwiazdy - HD 32034"
- 7.XI.1970 r. - S. Kasperczuk - "Parametry statystyczne w ograniczonym kołowym zagadnieniu 3 ciał"
- 14.XII.1970 r. - H. Maron - "Wyznaczenie stosunku azotu do węgla w gwałdach węglowych".

Komisja Geograficzno-Geologiczna - liczyła 8 członków i 23 współpracowników. Przewodniczącym był Rajmund Galon, zastępcą przewodniczącego Zbigniew Prusinkiewicz, a sekretarzem Jan Szupryczyński. Komisja odbyła 1 posiedzenie naukowe, na którym wygłoszono następujące referaty:

- 12.XI.1970 r. - mgr A. Jankowski - "Bydgoski Węzeł Wodny"
- mgr M. Pasierbski - "Deglacjacja i formy terenu pn. części Wysoczyzny Krajeńskiej"
 - mgr A. Olszewski - "Charakterystyka struktur i tekstur moren dennych nad dolną Wisłą"

Poza tym odbyła Komisja 1 posiedzenie administracyjne /3.XII.1970 r./, na którym sformułowane treści i rozmiary poszczególnych rozdziałów t.I Monografii Ziemi Chełmińskiej.

Komitet Redakcyjny w STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS pracował w składzie: Edmund Strzelczyk - redaktor główny, redaktorzy działów: Antoni Basiński - chemia, Rajmund Galon - geografia-geologia, Jan Zabłocki - botanika, Izabella Mikulska - zoologia, Wilhelmina Iwanowska - astronomia, Juliusz Narębski - fizjologia.

W serii Studia Societatis Scientiarum Torunensis wyszły w roku sprawozdawczym następujące prace:

Halina Basińska, Brunon Dembiński - "Badania nad składem osadów wytrącających się w reakcji $I^{\text{II}}/NO_3/3 + H Fe/SW/6$ Studia B"

Zenon Czerwiński, Rafał Nowakowski - "Właściwości elektryczne warstw adsorpcyjnych powstających na granicy fazy krystalicznej $NH_4H_2PO_4$ i jej roztworu nasyconego"

Witold Plichta - "Wpływ wieku na stopień sbielicowania gleb wytworzonych z gleb wydmych mierzei Swiny"

Irena Democh - "Śliski i małe górnourajskie Czarnogłówek i Świętoszowa"

Urszula Bońska - "Stosunki florystyczne-fitosocjologiczne urozcyśk Podgórze i Nakwasin w Nadleśnictwie Płock"

Henryk Andrzejewski - "Zdolność przeżywania łąby wodnej /Rana esculenta L/ i ropuchy zielonej /Bufo viridis Laur./ w warunkach blokowania hemoglobiny tlenkiem węgla".

Stanisław Gaska - "Studia Societatis Scientiarum Torunensis - Sectio F /Astronomia/ vol. IV nr 5

Praca Zbiorowa - Studia Societatis Scientiarum Torunensis - Sectio /Astronomia/ vol. IV nr 6

Do planu wydawniczego na rok 1971 przygotowane 6 prac.

W y d a n i e IV - P r a w n o - S p o ł e c z n y liczył 17 zeszytów, w tym miejscowych 13 a zamiejscowych 4. Przewodniczącym wydawnictwa był Jan Krajewski, zastępcą przewodniczącego - Wiktor Kornatowski, a sekretarzem - Wacław Szysskowski. Wydawnictwo odbyło 2 posiedzenia naukowe, na których przedstawiono następujące prace:

18.XI.1970 r. - Wiktor Kornatowski - przedstawienie pracy dr Ryszarda Łaszewskiego pt. "Sejm polski w latach 1764-1795. Studium historyczno-prawne"

8.XII.1970 r. - Wacław Szyszkowski - przedstawienie pracy dr Andrzeja Mroska pt. "Teoretyczne przesłanki automatyzacji procesów stosowania prawa".

Poza tym odbył Wydział 1 posiedzenie administracyjne, na którym omawiane sprawy organizacyjne.

Istniejąca przy wydziale ^{P r a w a} Komisia i Sociologii w składzie: Stanisław Matysik - przewodniczący, Czesław Jackowiak i Wiesław Lang - członkowie, nie przejawiała żadnej działalności.

Komitet Redakcyjny STUDIA IURIDICA pracował w składzie: Wacław Dawidowicz - przewodniczący, Wiesław Lang i Wacław Szyszkowski - członkowie. W roku sprawozdawczym w serii STUDIA IURIDICA wydane 3 prace:

1. Kazimierz Nowak - "System partyjny Stanów Zjednoczonych"
2. Marian Kallas - "Konstytucja Królestwa Warszawskiego z 22 lipca 1807 r. Jej powstanie, systematyka i główne instytucje w związku z praktyką i ustawodawstwem szczegółowym".
3. Andrzej Marek - "Stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu jako podstawa umorzenia postępowania karnego".

Do druku na lata następne przygotowano 6 prac.

Z powyższego sprawozdania komórek naukowych Towarzystwa wynika, że praca tak wydziałów jak również komisji i komitetów redakcyjnych była w roku sprawozdawczym ożywiona. Uchwalone w dniu 19.II.1970 r. przez Doroczne Walne Zgromadzenie THT zmiany statutu zostały decyzją Prezydium W.R.N. w Bydgoszczy z dnia 13.V.1970 r. zatwierdzone, bez żadnych zmian. Większość wydziałów stosowała więc już w praktyce zmienione postanowienia statutu dotyczące osobistego zgłaszania i referowania na posiedzeniach naukowych wydziałów i komisji własnych prac naukowych, dalej, dotyczących kwalifikacji kandydatów na członków wydziałów, obowiązku informowania przez przewodniczących komitetów redakcyjnych swego macierzystego wydziału i autorów o przebiegu prac wydawniczych itd.

Zasadniczą działalność statutową Towarzystwa i jego komórek stanowiły nadal:

- a/ akcja wydawnicza publikacji naukowych i popularnonaukowych
 b/ badania naukowe
 c/ produkcja mikrofilmowa
 d/ akcja wymiany wydawnictw i gromadzenia księgozbioru dzieł naukowych
 e/ popularyzacja wiedzy

A k c j a w y d a w n i c z a :

Akcja Wydawnicza Towarzystwa, polegająca na opracowywaniu i wydaniu drukiem publikacji naukowych i popularnonaukowych, w zasadzie realizowana jest w ramach opracowanego przez Redakcję Naczelną i uchwalonego przez Zarząd planu wydawniczego na dany rok. Wobec realizowania przez szereg lat pozycji objętych tak planem "A" i "B", stałego wzrostu kosztów poligraficznych i zmniejszenia zleceń wydawniczych ze strony PAN, nie tylko wyczerpany został fundusz rezerwy, jakim Towarzystwo przy końcu roku stało się dysponować, lecz powstały jeszcze niuregulowane przez Towarzystwo zobowiązania z tytułu wydrukowanych w roku 1969 prac na kwotę około 300 tysięcy złotych. Kwota ta obciążała limit finansowy, przewidziany na realizowanie planu wydawniczego na rok 1970. Poza tym pozostało nie wydanych z planu na rok 1969 9 pozycji o objętości 112,70 ark., które należało włączyć do planu wydawniczego na rok 1970.

Wymagało to konieczności skorygowania planu wydawniczego na rok 1970, obejmującego 29 pozycji o objętości 274 ark., i zredukowania go do 18 pozycji o objętości 178,50 ark.

Pe włączeniu do tego planu 9 nie wydanych pozycji z planu na rok 1969 o objętości 112,70 "

w aktualnym planie wydawniczym na rok 1970 obejmował 27 pozycji o objętości 291,20 "

wydano: 24 pozycje o objętości 247,75 "

Na mniejsze o 3 pozycje wykonanie tego planu składały się następujące okoliczności; 1/ wydanie zeszytów 3 i 4 tomu 35 Zapisek w 1 zeszycie - /zamiast w dwóch/, 2/ wycofanie decyzją PWN z druku pracy Krystyny Jakowakiej: "Sól ziemi" Józefa Wittlina, 3/ nie wydanie trudnej poligraficznie pracy z lat ubiegłych Leona Witkowskiego "Elementy antyczne polskiej zagadki literackiej i ludowej", która przeszła poślizgiem na rok 1971. Z uwagi na konieczność pokrycia w roku 1970 około 300.000,- złotych na zaległe koszty druku pozycji wydanych w roku 1969 - sytuacja finansowa Towarzystwa była na początku roku sprawozdawczego wprost katastrofalna.

Tylko dzięki uzyskaniu z Prezydium W.R.N. dodatkowej dotacji w kwocie zł 200.000,- i zleceniu Towarzystwu dodatkowej pozycji wydawniczej - przez PAN, na kwotę 57.600,- zł, a więc uzyskaniu dodatkowo 257.000,- złotych, zdołano uaktualnić plan wydawniczy na rok 1970 łącznie z przerzutami pozycji z roku 1969 prawie w całości wydać i przejść na rok następny nie tylko bez zadłużeń, lecz z wypłaconymi zaliczkami tytułem honorarium na pozycje z planu na rok 1971 w kwocie przeszło - 100.000,- złotych.

Udział poszczególnych wydawnictw w publikacjach wydanych drukiem w roku sprawozdawczym w ogólnej ilości 247,75 ark.
przedstawia się jak następuje:

Wydział I. /łącznie z Zapiskami/	7 pozycji o objętości 109	arkuszy
Wydział II.	2 pozycje o	25,25 "
Wydział III.	8 pozycji o	39,75 "
Wydział IV.	3 pozycje o	46,50 "
Wydawnictwa ogólne /Sprawozdania/	1 pozycja o	5,50 "
Pozycje popularnonaukowe	<u>3 pozycje o</u>	<u>21,75 "</u>
R a z e m i:	24 pozycje o	247,75 "

Nakłady finansowe na pozycje wydane w roku 1970 wynosiły ... 1.248,637,-
plus uregulowane zadłużenie za wydane w roku 1969 pozycje .. 287.700,-

R a z e m i: 1.536,337,-

Wpływy ze sprzedaży wydawnictw TNT w roku sprawozdawczym
wyniosły 322,944,-

Zaznacza się, że przez miesiąc październik 1970 roku zorganizowano w biurze TNT kiermasz taniej książki z 50 % obniżką cen, w czasie którego sprzedano 1.142 egzemplarze wydawnictw na łączną kwotę 10.804,-zł.
Stan magazynu wydawnictw własnych na koniec roku sprawozdawczego wynosiłzł.780,333,-
jest to stan wyższy od wykazanego w roku 1969 ozł. 66,375,-
Zapasy wydawnictw własnych /magazyn, komis, składnica księgarska/ przedstawił w końcu roku sprawozdawczego wartość zł.1.603,894,-
stanowi to wartość wyższą od wykazanej w roku 1969 o ... zł. 37.244,-

B a d a n i a n a u k o w e j

Plan badań naukowych na rok 1970 obejmował 8 badań na łączną kwotę

67.000,- zł. Przeprowadzono 7 badań, na które wydatkowano kwotę -
43.963,- zł. Są to następujące badania dżugofalowe:

1. Akta Stanów Prus Królewskich, t. V-VI - kwerendy archiwalne - Ma-
rian Biskup
 2. Dzieje miasta Torunia - kwerendy archiwalne i inne prace - J. Woj-
towicz
 3. Monografia Towarzystwa Naukowego w Toruniu - zbieranie materiałów
- A. Tomczak, B. Osólska-Piskorska
 4. Monografia Ziemi Chełmińskiej t.II - prace materiałowe z historii
sztuki - J. Puciata-Pawłowska
 5. Badania gleboznawcze w rezerwach leśnych województwa bydgoskie-
go - Z. Prusinkiewicz
 6. Monografia Inowrocławia - przepisanie i naukowe skolecjonowanie ma-
teriałów źródłowych dotyczących fortyfikacji miasta Inowrocławia -
M. Biskup
 7. Monografia Świecia n/Wisłą - prace geograficzne - J. Szupryczyński.
- Badania dostarczyć mają materiały potrzebne do publikacji przygotowa-
nych przez Towarzystwo i jego członków.

Pracownia Mikrofilmowa

Ważną, od 1948 roku istniejącą i celom naukowym służącą placówką jest
Pracownia Mikrofilmowa. Zadaniem jej jest powielanie metodą fotografi-
czną starodruków, materiałów archiwalnych i innych dla celów naukowych.
Poza mikrofilmowaniem materiałów naukowych dla własnych potrzeb Towar-
zystwa, wykonytuje reprodukcje mikrofilmowe na zamówienia różnych pla-
cówek naukowych i indywidualnych badaczy. Głównymi zlecciodawcami były
w roku sprawozdawczym: Instytuty UMK, Uniwersytetów Gdańskiego i Łódzkie-
go, różne Instytuty PAN, Wyższa Szkoła Nauczycielska w Kielcach, Stu-
dium Nauczycielskie w Toruniu, Wojskowy Instytut Historyczny w Warsza-
wie, Ośrodek Badań Naukowych w Olsztynie, Książnica Miejska w Toruniu,
Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy i inne.

W roku sprawozdawczym wykonano : mikrofilmów /negatywy/ 12.000
powiększeń /fotokopii/ ... 10.224
przezroczy i pozytywów 6.050

Wpływy gotówkowe z produkcji mikrofilmowej w roku 1970 wynosiły 86.607,-
a równowartość produkcji dla zasobów własnych i wymiany zagra-
nicznej 6.702,-



R a z e m:

93.309,-

Ponieważ koszty utrzymania Pracowni /wydatki rzeczowe i osobowe/
 wynosiły w roku sprawozdawczym 96.323,-
 niedobór - porównując koszty z wartością produkcji - wynosił
 tylko około 3.000,-

W y m i a n a w y d a w n i c t w

Na odcinku wymiany wydawnictw działalność Towarzystwa była nadal żywa.
 W roku sprawozdawczym utrzymywano stosunki wymienne z 71 instytucjami
 w kraju oraz 212 instytucjami naukowymi zagranicznymi w 33 krajach.

Wysłano: do instytucji krajowych 508 egz.

do instytucji zagranicznych 1760 egz. = 2.268 egz.

Otrzymano: z instytucji krajowych 481 egz.

z instytucji zagranicznych 2276 egz. = 2.757 egz.

Księgozbiór Towarzystwa zdeponowany w Książnicy Miejskiej na koniec roku
 1970 liczył przeszło 44.000,- egz. dzieł naukowych.

P o p u l a r y z a c j a w i e d z y:

Popularyzacja wiedzy odbywa się zasadniczo za pośrednictwem publikacji
 naukowych i popularnonaukowych Towarzystwa. Wydawnictwa te nabywane nie
 tylko przez placówki naukowe, lecz także przez biblioteki publiczne i
 indywidualnych odbiorców, stanowią cenne źródła wiedzy dla osób pra-
 cujących naukowo jak i dokształcających się - mieszkających często poza
 ośrodkiem uniwersyteckim. Dalszą formą popularyzacji wiedzy przez Towa-
 rzystwo, to sesje naukowe, dyskusje, odczyty i inne formy upowszechniania
 wiedzy. Jedne, poświęcone wybranym problemom naukowym, przeznaczone są
 dla pracowników nauki, inne, zwłaszcza odczyty publiczne, dla szerszego
 kręgu odbiorców. Na posiedzeniach naukowych wydziałów i komisji wygło-
 szono w roku sprawozdawczym referatów i przeprowadzono dyskusji nauko-
 wych 61. Także odbyły się referaty i odczyty publiczne, poświęcone wy-
 brany problemem naukowym, a mianowicie:

13.III.1970 r. - odbyła się sesja naukowa z okazji 50-lecia odzyskania
 Pomorza Gdańskiego. Po zagajeniu sesji przez Rektora
 Prof. dr Witolda Łukaszewicza, referaty wygłosili:

Mieczysław Wojciechowski - "Bwie koncepcje odzyskania
 Pomorza Gdańskiego przez
 Polskę w latach 1918-1919".

Roman Wapiński - "Główne elementy integracji Pomorza
 Gdańskiego z Polska w latach 1920-1970"

- Donald Steyer - "Polska Marynarka Handlowa
w latach 1919-1945"
- Bogdan Grębowicz - "Wkład Pomorza Gdańskiego
w gospodarkę i kulturę Po-
lski Ludowej"
- 4.VI.1970 r. - Doc. dr Ivan Hlaváček z Pragi - Ref. "Česká
diplomatická studia v posledních deseti letech"
- 15.VI.1970 r. - Prof. dr Jerzy Topolski - Odczyt "O wyjaśnieniu
czynności złożonych w historii"
- 18.XI.1970 r. - Leon Jeśmanowicz - "Zastosowanie matematyki -
/cybernetyki/ do lingwistyki, biologii i me-
dycyny"
- 5-7.XI.1970 r. - Jerzy Plebański - "Miejsce teorii względności
/Konferencja Fizyki
Matematycznej-Semina-
rium Naukowe/
Kazimierz Urbaniak - "Matematyka zdarzeń przy-
padkowych".

Ma szerzenie wiedzy wśród szerszego społeczeństwa nadal kontynuowane by-
ły t.zw. "STUDIA WIEDZY O REGIONIE". W roku bieżącym cyklem wykładów w
ramach tego "Studium" objęty został z kolei siódmy powiat tj. Świecie,
gdzie wygłoszono w roku sprawozdawczym 5 wykładów, a 8 wygłoszonych będzie
jeszcze w następnym roku. Ta forma popularyzacji wiedzy w terenie cie-
szy się wielkim zainteresowaniem nauczycieli, pracowników kulturalno -
oświatowych, starszej młodzieży szkół średnich i innych grup społeczne-
stwa.

Dużo uwagi poświęciło Towarzystwo w roku sprawozdawczym nadal przygoto-
waniu dwóch czekających nasz teren uroczystości: 500-lecia urodzin M.
Kopernika i setnej rocznicy założenia Towarzystwa Naukowego w Toruniu.
Utworzoną przez Towarzystwo Komisja Kopernikańska, podzielona na 5 grup
roboczych, realizowała swoje zadanie w zakresłonych jej ramach. Plano-
wo przebiegała akcja wydawnicza w ramach t.zw. "Biblioteczki Koper-
nikańskiej", której pozycje zostały przyjęte z dużym uznaniem przez spe-
cjalistów, jak i czytelników oraz czynniki zwierzchnie. Natomiast roz-
pisany przez Towarzystwo konkurs na pracę "Mikołaj Kopernik - człowiek
i uczonej epoki Odrodzenia" nie dał pożądanego efektu. Nadeszła tylko
dwie prace, które nie odpowiadały wymogom konkursu i uzyskały ocenę ne-
gatywną jury.

W związku z setną rocznicą Towarzystwa naszego wytypowani redaktorzy i autorzy nadal kontynuowali opracowanie zleconych im dzieł pracy nad "Monografią Towarzystwa", "Księgą Pamiątkową" oraz monografią najbar dziej zasłużonych działaczy Towarzystwa. Także postąpiły prace wstępne nad przygotowaniem wspólnie z Instytutem Historii UMK kilkutomowej monografii Torunia oraz zbiorowej monografii regionów geograficzno-historycznych naszego województwa, a w pierwszym rzędzie ziemi chełmińskiej, której t. I, opracowany przez przedstawicieli nauk przyrodniczych oraz etnografów i językoznawców, winien być przygotowany do końca bieżącego roku. Również w przygotowaniu są zleczone Towarzystwu przez odnośne Prezydya Rad Narodowych - prace zbiorowe "Monografia Inowrocławia" i "Dzieje Ziemi Świeckiej".

Zgodnie z zaleceniami PAN i Rady Towarzystw Naukowych podjęto próby nawiązania bliższego kontaktu między przedstawicielami różnych nauk w ramach t.zw. współpracy interdyscyplinarnej. Próbę tego rodzaju stanowiły wspomniane już wyżej prelekcje prof. Jerzego Topolskiego i prof. Leona Jeśmanowicza. Akcja ta będzie kontynuowana, także przy pomocy wybitniejszych przedstawicieli ośrodka warszawskiego.

Na podkreślenie zasługuje wzrastający udział członków Wydziału III w wydawnictwach i pracach Towarzystwa. Świadczy o tym przede wszystkim wspólne zorganizowanie z Oddziałem Toruńskim Polskiego Towarzystwa Fizycznego trzydniowego seminarium Fizyki Matematycznej, sfinansowanego ze środków Towarzystwa. Większy jest także udział prac z dziedziny nauk przyrodniczych w wydawnictwach popularnonaukowych, chociaż w zbyt małym jeszcze stopniu zaznaczył się on dotąd w "Bibliotece Kopernikańskiej". Podkreślić wypada, że Zarząd TMT w roku sprawozdawczym po raz pierwszy uzyskał dosłowne dotacje oraz zlecenia wydawnicze także na niektóre prace z dziedziny nauk przyrodniczych. Również w badaniach naukowych, finansowanych przez Towarzystwo, Zarząd starał się uwzględnić w miarę posiadanych środków tematy z dziedziny geografii czy gleboznawstwa.

Zjawiskiem pozytywnym jest fakt szybszego i pełniejszego rozchodzenia się naszych wydawnictw. Dotyczy to nie tylko wydawnictw bieżących, których nakłady od kilku lat są obniżone /co jest zjawiskiem ogólnopolskim/, ale i dawniejszych, czego dowodem była sprzedaż blisko 1.150 egzemplarzy - głównie dawniejszych pozycji - w czasie zorganizowanego w październiku 1970 r. kiermaszu taniej książki. Nadal jednak niezadawalająca jest dystrybucja naszych wydawnictw przez Dom Książki, czy toruńskie księgarnie. Najlepsze rozwiązanie stworzyłoby utworzenie w Toruniu antykwariatu naukowego, któ-

ry brałyby w komisje nasze wydawnictwa. Obecnie narastają bowiem trudności lokalowe w związku z zagrzybieniem i zamknięciem części magazynów przy ul. Wysokiej 16, co utrudnia magazynowanie i sprzedaż wydawnictw w biurze TNT. W związku z budową nowego gmachu Książnicy Miejskiej i przewidzianym opuszczeniem przez nią naszego budynku przy Wysokiej 16 zapewne w roku 1972, Zarząd podjął kroki dla zabezpieczenia generalnej przebudowy i adaptacji siedziby Towarzystwa. Decyzją wojewódzkich władz konserwatorskich z dnia 12.III.1970 r. budynek nasz został uznany za obiekt zabytkowy. Tym samym przebudowa jego leży wyłącznie w gestii i na koszt konserwatora wojewódzkiego oraz Pracowni Konserwacji Zabytków, które w roku 1971 przeprowadzą pierwszą część prac wstępnych o charakterze inwentaryzacyjnym, a w roku 1972 - dokumentację przebudowy. Prace budowlane winny zostać podjęte już w roku 1973, o ile nie zajdą nieprzewidziane kłopoty i trudności natury limitowej. Istnieją pewne szanse, że obchody 100-lecia TNT mogłyby odbyć się w zaadaptowanej już siedzibie własnej, co byłoby najsilniejszym akcentem jubileuszu.

W obsadzie personalnej Towarzystwa zaszczyt w roku sprawozdawczym znaczne zmiany. W miejsce st. instruktora Heleny Jeśmanowej przyjęto statystkę Ewę Skrzypczyńską, w miejsce Marii Woźwakowej w charakterze laborantki w Pracowni Mikrofilmowej - Jolanę Jagas i na stanowisko maszynistki - Ursulę Klepinowską. Poza tym dzięki staraniom podjętym w Prezydium W.R.N. przydzielony został Towarzystwu dodatkowy etat, co pozwoliło na zaangażowanie w pełnym wymiarze godzin na stanowisko asystentki redakcyjnej - mgr Bożeny Sołtys. Dyrektorem Administracyjnym był nadal mgr A. Kirstein, Gł. Księgową - Bogumiła Przeperska, Kierownikiem Biura Wymiany - Irena Woszczyk, Kierownikiem Redakcji - mgr Amalia Rosińska oraz Kierownikiem Pracowni Mikrofilmowej - mgr Krystyna Porębska.

Wykazane w powyższym sprawozdaniu efekty w działalności Towarzystwa były możliwe dzięki zgodnej współpracy wszystkich komórek Towarzystwa, tj. wydziałów, komisji i komitetów redakcyjnych. Toteż należy im się za ich trud i bezinteresowny wysiłek serdeczne podziękowanie. Efekty te jednakże nie byłyby możliwe, gdyby nie pomógł finansowo ze strony Prezydium - W.R.N. w Bydgoszczy, które udzielało Towarzystwu dotacji i w pełnym zrozumieniu jego potrzeb z stałą okazaną życzliwością spieszy mu z pomocą. Toteż słowa serdecznego podziękowania należy się tej władzy, szczególnie Przewodniczącemu Prezydium W.R.N. Ob. posełowi Aleksandrowi Schmidtowi, Wojewódzkiej Komisji Kultury oraz Wydziałowi Kultury Prezydium W.R.N. w Bydgoszczy. Także Polskiej Akademii Nauk za stałą okazaną nam życzli-

wość w formie pomocy finansowej przez zlecenie prac wydawniczych składowy serdeczne podziękowanie. Wyrazy podziękowania należą się także Komitetowi Wojewódzkiemu PZPR w Bydgoszczy oraz władzom partyjnym i administracyjnym w Toruniu za okazaną nam życzliwość.

Staraniem naszym będzie nadal pracować z pełnym poświęceniem, by zachować i umocnić pozycję Towarzystwa jako nieodzownego warsztatu naukowego, w pierwszym rzędzie społeczności naukowej Torunia.

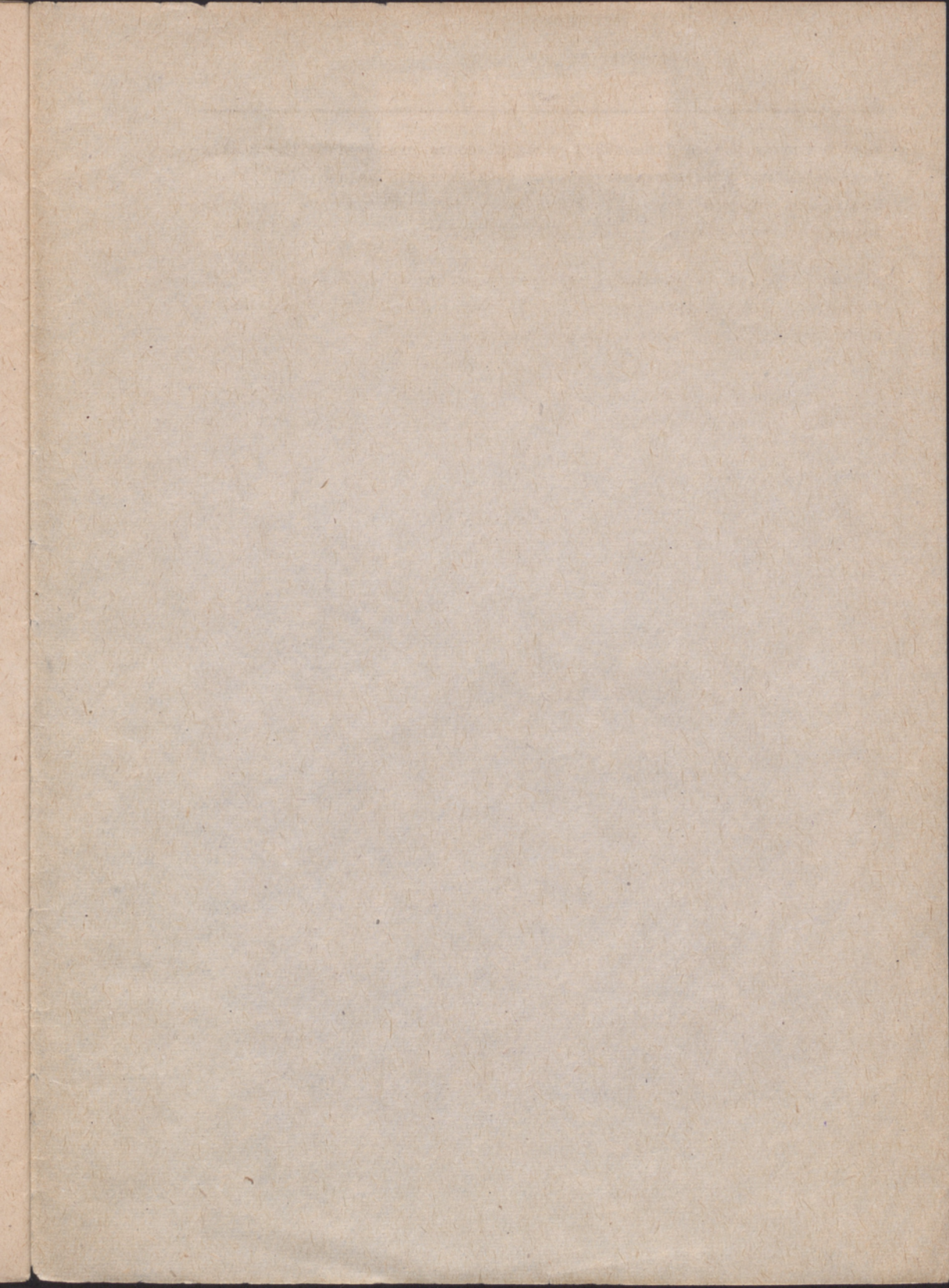
Sekretarz Generalny

/-/ Prof. dr Marian Biskup

P r e z e s

/-/ Prof. dr Konrad Górski





1974, 22, 23, 24, 25, 26

p. 12

Biblioteka Główna UMK



300020832174